

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NESĄŽININGOS PREKYBOS PRAKTIKOS ŽEMĖS ŪKIO
IR MAISTO PRODUKTŲ TIEKIMO GRANDINĖJE DRAUDIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONIŲ NESĄŽININGŲ VEIKSMŲ
DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XI-626 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 9-1, 11, 12, 14, 15 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 9-3, 9-4 STRAIPSNIAIS IR PRIEDU ĮSTATYMO
PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSISKAITYMO UŽ ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJĄ
ĮSTATYMO NR. VIII-1422 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13 IR 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
179 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP NR. 20-1716(2), 20-1717(2), 20-1718(2), 20-1719(2); TAIS NR. 20-5016(4), 20-5015(4),
20-5012(4), 20-5010(4))**

2021-01-11 Nr. NV-58

Vilnius

1. Projektų rengėja – Žemės ūkio ministerija (kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija).

2. Projektų tikslas – perkelti į nacionalinę teisę Direktyvos 2019/633/ES dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje nuostatas, kartu papildyti šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, siekiant užkardyti nesąžiningą prekybos žemės ūkio ir maisto produktais praktiką, įtvirtinti veiksmingą ir atgrasantį sankcijų skyrimo mechanizmą bei sumažinti derybinės galios disbalansą tarp maisto tiekimo grandinės dalyvių.

3. Dabartinė situacija:

- Lietuvoje (ir kitose ES šalyse) gana dažnai pasireiškia derybinės galios disbalansas (pusiausvyros nebuvimas) tarp žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjų ir šių produktų pirkėjų. Tokia derybinės galios asimetrija nulemia nesąžiningos prekybos praktikos pasireiškimą, kai didesni ir daugiau derybinių galių turintys produktų pirkėjai siekia nusistatyti sau naudingas sąlygas pirkimo–pardavimo sutartyse. Smulkūs tiekėjai dažnai yra nepajėgūs susitarti dėl lygiaverčių prekybos sutarties sąlygų su stambesniais pirkėjais. Nors nesąžiningos prekybos praktikos mastas ir dėl to patiriami tiekėjų nuostoliai nėra tiksliai žinomi, tačiau pažymima, kad derybinės galios asimetrijos problemos mastas yra didelis, ji ypač akivaizdi mažmeninės prekybos sektoriuje.
- Iki šiol Lietuvoje nėra priimto specialaus įstatymo (kaip naujasis **Nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto tiekimo grandinėje draudimo įstatymas (NPPDĮ)**), reglamentuojančio nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų draudimus žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjų atžvilgiu, išskyrus **Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymą (MPĮNVDĮ)**, kuris riboja tik didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių, kurių bendrosios metinės pajamos neviršija 40 mln. Eur (t. y. penkių didžiųjų prekybos tinklų), tam tikrus draudžiamus veiksmus maisto prekių tiekėjų atžvilgiu.
- MPĮNVDĮ įtvirtintas maksimalus 120 000 Eur baudos dydis už nustatytus pažeidimus, lyginant su didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių gaunamomis pajamomis, yra itin mažas (sudarytų tik apie 0,007-0,040 proc. nuo gautų bendrųjų metinių pajamų), nebeatlieka atgrasymo funkcijos, neužtikrina tiekėjų ir minėtų įmonių interesų pusiausvyros.
- **Atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatyme** (Atsiskaitymo įstatymas) nėra sąvokų

„greitai gendantys žemės ūkio ir maisto produktai“ ir „žemės ūkio ir maisto produktai“ apibrėžimų.

- Atsiskaitymo įstatyme nustatyta, kad žemės ūkio produkcijos pirkimo–pardavimo sutartyse, sudaromose ūkio subjektų, už Vyriausybės nustatytą tam tikrą žemės ūkio produkciją atsiskaitymo terminas negali būti ilgesnis negu 30 ar 60 k./d. nuo nustatytos perkamos žemės ūkio produkcijos gavimo dienos. Taip pat nustatyta, kad atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją terminas negali būti ilgesnis negu 60 k./d. nuo perkamos žemės ūkio produkcijos gavimo dienos atsiskaitant už tą žemės ūkio produkciją, kuriai Vyriausybė nenustato atsiskaitymo termino, išskyrus atvejus, kai dėl to žemės ūkio produkcijos pirkimo–pardavimo sutartyje aiškiai susitariama kitaip ir kai tai yra objektyviai pagrįsta ir nėra nesąžininga žemės ūkio produkcijos pardavėjo atžvilgiu.
- Atsiskaitymo įstatyme nustatyta, kad jeigu žemės ūkio produkcijos pardavėjas mano, kad produkcijos pirkimo–pardavimo sutarties sąlyga ir (arba) komercinė praktika, susijusi su mokėjimo diena ar terminu, šioje sutartyje nustatyta pavėluoto mokėjimo palūkanų norma ir (arba) išieškojimo išlaidų kompensavimu, yra nesąžininga jo atžvilgiu, jis turi teisę teisės aktuose nustatyta tvarka kreiptis į teismą ar neteisminę ginčų nagrinėjimo instituciją atsižvelgdamas į sutartyje numatytą ginčų dėl tokios sutarties sąlygos ir (arba) komercinės praktikos pripažinimo nesąžininga sprendimo būdą. Tačiau, žemės ūkio produkcijos pardavėjai dėl jų atžvilgiu taikomos nesąžiningos komercinės praktikos nesikreipdavo į neteisminę ginčų nagrinėjimo instituciją dėl pernelyg brangiai kainuojančių teikiamų paslaugų.
- Atsiskaitymo įstatyme nustatyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija tikrina, ar žemės ūkio produkcijos pirkėjai, laikydamiesi teisės aktų reikalavimų, atsiskaito su šios produkcijos pardavėjais. Jis aiškiai nereglamentuoja, jog nustatytų atsiskaitymo už produkciją terminų būtina laikytis ir tais atvejais, kai yra pasirenkamas netiesioginis atsiskaitymo būdas – faktoringas.
- Šiuo metu **Administracinių nusižengimų kodekso (ANK)** 179 straipsnyje nustatyta administracinė atsakomybė juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims už atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją tvarkos pažeidimus, kas užtraukia jiems piniginę baudą, kurios dydis priklauso nuo susidariusių pradelstų skolų dydžio.

4. Projektų esmė: siūloma į teikiamus NPPDĮ ir MPĮNVDĮ projektus perkelti Direktyvos 2019/633/ES nuostatas (turi būti perkeltos iki 2021-05-01), papildant šiuo metu galiojančią teisinį reguliavimą, bei paskirti šių įstatymų vykdymui dvi priežiūros institucijas: **Konkurencijos tarybą** – dėl MPĮNVDĮ priežiūros, **VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrą** – dėl NPPDĮ priežiūros. Taip pat, Atsiskaitymo įstatymo projekto nuostatas suderinti su NPPDĮ projekto nuostatomis, o ANK įstatymo projekto nuostatas – su NPPDĮ projekto ir Atsiskaitymo įstatymo nuostatomis.

Esminiai numatomo teisinio reguliavimo elementai:

- **NPPDĮ projektu** siūloma:
 - nustatyti žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjų ir pirkėjų veiklos vykdytojų grupes; draudžiamos nesąžiningos prekybos praktikos, taikomos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje, veiksmų sąrašą ir tokios nesąžiningos prekybos praktikos draudimą; draudiamų veiksmų priežiūrą; priežiūros institucijos funkcijas ir teises; pažeidimų tyrimo, bylų nagrinėjimo tvarką; atsakomybės už NPPDĮ pažeidimus taikymo tvarką;
 - įteisinti, kad NPPDĮ taikomas nesąžiningos prekybos praktikai, numatant draudimus pirkėjams taikyti vėluojančius mokėjimus tiekėjams, kai tokius produktus parduoda tiekėjai, kurių metinė apyvarta per praėjusius finansinius metus sudaro nuo 1 Eur iki 350 mln. Eur, ir kai šiuos produktus perka pirkėjai, nepriklausomai nuo jų apyvartos dydžio;
 - žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjus ir pirkėjus (pagal jų metinės apyvartos) suskirstyti į 5 veiklos vykdytojų grupes. Šiose grupėse esantiems žemės ūkio ir maisto produktų

pirkėjams bus draudžiama taikyti į tas pačias grupes patenkantiems tiekėjams nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus;

- nustatyti, kad nesąžiningos prekybos žemės ūkio ir maisto produktais praktikos draudžiami veiksmai taip pat bus taikomi ir didelę rinkos galią turinčioms mažmeninės prekybos įmonėms (šiuo metu veiklą vykdančioms 5 didiesiems mažmeninės prekybos tinklams);
- nustatyti, kad NPPDĮ nuostatos turės būti taikomos ir paslaugoms, kurias žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjai (išskyrus pirkėjus, kurių metinė apyvarta per praėjusius finansinius metus yra 2 mln. Eur ir mažiau) teiks šių produktų tiekėjams;
- nustatyti, kad draudžiami nesąžiningos prekybos praktikos veiksmai nebūtų taikomi žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjams, kurių metinė apyvarta per praėjusius finansinius metus yra 2 mln. Eur ir mažiau;
- nustatyti, kad NPPDĮ nebus taikomas ir žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjams, kurių metinė apyvarta per praėjusius finansinius metus sudarys 350 mln. Eur ir daugiau;
- nustatyti draudžiamą nesąžiningos prekybos praktiką (susijusi su vėluojančiais mokėjimais tiekėjams), jeigu žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjas ją norėtų taikyti ar taikytų šių produktų tiekėjui (kai jo metinė apyvarta sudaro nuo 1 Eur iki 350 mln. Eur), atsižvelgiant į tai, ar pirkimo–pardavimo sutartyje yra numatytas reguliarus žemės ūkio ir maisto produktų tiekimas ir ar pirkimo–pardavimo sutartyje nenumatytas reguliarus žemės ūkio ir maisto produktų tiekimas;
- įtvirtinti NPPDĮ projekte (be draudimo pirkėjui taikyti vėluojančius atsiskaitymus su tiekėju) ir kitus projekto 4 str. 2 d. nurodytus 8 pirkėjui kategoriškai draudžiamus nesąžiningos prekybos žemės ūkio ir maisto produktais praktikos veiksmus tiekėjo atžvilgiu;
- nustatyti, kad NPPDĮ projekto 4 str. 5 d. nurodyti 6 draudžiamos nesąžiningos prekybos praktikos veiksmai taip pat yra draudžiami, jeigu dėl tokios praktikos tiekėjas ir pirkėjas nebuvo iš anksto aiškiai ir nedviprasmiškai susitarę ir toks susitarimas nebuvo patvirtintas rašytinėje pirkimo–pardavimo sutartyje arba vėliau sudarytoje tiekėjo su pirkėju sutartyje;
- apibrėžti žemės ūkio ir maisto produktų priskyrimo prie *greitai gendančių žemės ūkio ir maisto produktų* nuostatas;
- nustatyti, kad NPPDĮ projekto nuostatų laikymosi priežiūrą, taikytiną tiekėjams ir pirkėjams, išskyrus didelę rinkos galią turinčias mažmenines prekybos įmones, atliks priežiūros institucija – VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra (toliau – Agentūra);
- suteikti įgaliojimus Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, kad ji pagal Agentūros, Konkurencijos tarybos, tiekėjų ir pirkėjų prašymus atliktų žemės ūkio ir maisto produktų priskyrimo prie „greitai gendančių žemės ūkio ir maisto produktų“ kategorijos vertinimą ir dėl to teiktų rekomendacinio pobūdžio išvadas bei konsultacijas;
- įtvirtinti proporcingą, veiksmingą ir atgrasantį sankcijų skyrimo mechanizmą, nustatant:
 - 1) už draudžiamų nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų taikymą žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjui (veikiančiam fiziniam asmeniui ar juridinio asmens vadovui, ar kitam atsakingam asmeniui) skiriamos baudos vadovaujantis ANK 179 str. nustatyta tvarka (baudų dydis priklausys nuo susidariusių pradelstų skolų tiekėjui dydžio);
 - 2) už draudžiamus nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus, kuriuos taiko pirkėjai, išskyrus didelę rinkos galią turinčias mažmenines prekybos įmones, skiriama bauda iki 1,0 proc. nuo pardavimo pajamų per praėjusius finansinius metus, bet ne mažiau kaip 500 Eur;
 - 3) baudos dydis apskaičiuojamas ir skiriamas pirkėjui vadovaujantis **trimis etapais: pirmuoju etapu** apskaičiuojamas **pradinis baudos dydis**, kuris yra **0,05 procento** nuo pirkėjo pardavimo pajamų; **antruoju etapu** apskaičiuojamas **bazinis baudos dydis**, sumažinant arba padidinant apskaičiuotą pradinį baudos dydį, atsižvelgiant į **pažeidimo**

pobūdį, trukmę ir mastą. Esant lengvam pažeidimo pobūdžiui (sunkumui), trumpai pažeidimo trukmei ir mažam pažeidimo mastui bazinis baudos dydis pirkėjui bus santykinai nedidelio dydžio (beveik visais atvejais 500 Eur), o kai yra sunkinančių aplinkybių ir jeigu toks pat pažeidimas buvo pakartotinai padarytas per vienus metus nuo NPPDĮ nustatytos baudos paskyrimo pirkėjui (su 100 mln. pardavimo metinėmis pajamomis) bauda gali siekti ir iki 1 mln. Eur; **trečiuoju etapu**, nustačius bazinį baudos dydį, apskaičiuojamas pirkėjui **skiriamos baudos dydis**, atsižvelgiant į nustatytas atsakomybę lengvinančias ir (arba) sunkinančias aplinkybes. Nustačius lengvinančias ir (arba) sunkinančias aplinkybes bei įvertinus jų skaičių ir reikšmingumą, bazinis baudos dydis mažinamas iki 50 proc., tačiau jis turi būti ne mažesnis kaip 500 Eur, arba didinamas iki 50 proc.

- **MPĮNVDĮ projektu** siūloma:

- išplėsti tiekėjų, kuriems būtų taikoma MPĮNVDĮ apsauga prieš didelę rinkos galią turinčias mažmeninės prekybos įmones, skaičių. Tuo tikslu siūloma vietoj dabartinės 40 mln. Eur metinių pajamų ribos nustatyti 350 mln. Eur pardavimo pajamų (apyvartos) ribą, taip pat papildyti nuostata, kad nustatant tiekėjų pardavimo pajamas turi būti skaičiuojamos visų susijusių ūkio subjektų pajamos;
- nustatyti, kad MPĮNVDĮ taikomas didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų santykiams, kai mažmeninės prekybos įmonė arba tiekėjas, arba jie abu yra įsisteigę ES;
- patikslinti sąvokos „*maisto prekių ir gėrimų tiekėjas*“ apibrėžtį ir joje aiškiau sureglamentuoti, kad maisto prekių ir (arba) gėrimų tiekėjas taip pat yra ir žemės ūkio ir (ar) maisto produktų gamintojas arba fizinis ar juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, nepriklausomai nuo jų įsisteigimo vietos. Įvesti naują sąvoką „*pardavimo pajamos*“, kuri apibrėžtų, kad pardavimo pajamos – pajamos, gaunamos iš įprastinės ūkinės veiklos: žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo, kitų prekių pardavimo ir (ar) paslaugų teikimo;
- nustatyti, kad draudžiami veiksmai, nustatyti NPPDĮ, bus taikomi ir didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų santykiams. Įtvirtinti kolizinę normą – jeigu mažmeninės prekybos įmonė pažeidžia MPĮNVDĮ ir (ar) NPPDĮ nuostatas, ji atsako MPĮNVDĮ nustatyta tvarka. Šia nuostata nustatomas specialus teisinis reguliavimas didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų santykiams, atsižvelgiant į didelę mažmeninės prekybos įmonių rinkos koncentraciją;
- nustatyti, kad mažmeninei prekybos įmonei draudžiama reikalauti iš tiekėjų priimti iš jos grąžinamas neparduotas maisto prekes, nesumokėjus tiekėjui už šias neparduotas prekes ar nesumokėjus už prekių pašalinimą, arba abiem atvejais, išskyrus negreitai gendančias supakuotas maisto prekes, jeigu jos yra saugios, kokybiškos, galioja ne mažiau kaip 1/3 nustatyto tinkamumo vartoti termino arba jų tinkamumo vartoti terminas neribojamas ir dėl jų grąžinimo yra išankstinis susitarimas;
- nustatyti, kad jeigu pirkėjas reikalauja iš tiekėjo mokesčio už tai, kad tiekėjas galėtų savo produktus sandėliuoti, demonstruoti, tiekti rinkai, taip pat už produktų reklamą, rinkodarą, tiekėjo prašymu pirkėjas privalo raštu pateikti tiekėjui informaciją apie mokėjimus, o tam tikrais draudžiamos prekybos atvejais, jeigu nebuvo iš anksto susitarta tiekimo sutartyje, pirkėjas privalo pateikti tiekėjui dar ir išlaidų sąmatą bei tos sąmatos pagrindimą;
- nustatyti, kad **Konkurencijos taryba** prižiūri, kaip mažmeninės prekybos įmonės laikosi NPPDĮ reikalavimų, tiek, kiek jie taikomi mažmeninės prekybos įmonėms;
- įtvirtinti nuostatą dėl priežiūros institucijų bendradarbiavimo tarpusavyje ir ES mastu;

- nustatyti teisę gamintojų organizacijoms, kitų tiekėjų organizacijoms ir tokių organizacijų asociacijoms pateikti (tiekėjo prašymu ir jo interesais) pareiškimą Konkurencijos tarybai dėl pažeidimo tyrimo, jei tokios organizacijos yra nepriklausomi pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, taip pat pakartotinio kreipimosi su tuo pačiu pareiškimu į Konkurencijos tarybą (po jos atsisakymo priimti dėl formalių trūkumų) sąlygos;
- įtvirtinti papildomą atsisakymo pradėti pažeidimo tyrimą pagrindą, t. y. jeigu „pareiškimas priskirtas mažos rizikos galimų pažeidimų grupei ir neatitinka Konkurencijos tarybos patvirtintų administracinių veiklos prioritetų“;
- nustatyti teises, kurias turėtų Konkurencijos tarybos įgalioti pareigūnai, atlikdami tyrimą dėl nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų taikymo;
- sudaryti sąlygas Konkurencijos tarybai veiksmingiau tirti nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus, suteikiant teisę priimti nutarimą taikyti laikinasias priemones, taip pat vykdant tyrimą gauti teismo leidimą įeiti į ūkio subjekto patalpas ir atlikti susijusias patikras;
- siekiant nustatyti veiksmingą atgrasymo nuo nesąžiningos ūkinės veiklos praktikos sankciją, taip pat atsižvelgiant į poveikį ūkio subjektų ekonominei padėčiai, nustatyti, kad už įstatymo draudžiamus nesąžiningus veiksmus mažmeninės prekybos įmonėms skiriama bauda iki 1,0 proc. nuo gautų metinių pardavimo pajamų praėjusiais finansiniais metais. Taip pat nustatyti, kad skiriant baudą, pirmiausia bus apskaičiuojamas **pradinis baudos dydis**, kuris yra 0,075 proc. nuo gautų pardavimo pajamų praėjusiais finansiniais metais. Po to apskaičiuojamas **bazinis baudos dydis**, padidinant arba sumažinant pradinį baudos dydį bei atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę, mastą, lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes;
- suteikti tiekėjams ir pirkėjams teises ginčus dėl nesąžiningų veiksmų taikymo spręsti naudojantis alternatyviais ginčų sprendimo būdais, nurodytais NPPDĮ projekte;
- numatyti pareigą Konkurencijos tarybai teikti Agentūrai, Vyriausybės paskirtai teisinio reguliavimo stebėseną koordinuojančiai institucijai metines ataskaitas apie savo veiklą, susijusią su įstatymo priežiūra.
- **Atsiskaitymo įstatymo projektu** siekiama išsaugoti šiuo metu galiojančius trumpesnius atsiskaitymo už parduotą žemės ūkio produkciją terminus. Taip pat siūloma nustatyti, kad žemės ūkio produkcijos pirkimo–pardavimo sutartyse ar susitarimuose, susijusiuose su bet kokios formos finansavimo paslaugų, įskaitant netiesioginį atsiskaitymo būdą – **faktoringą**, teikimu ūkio subjektams, negali būti sąlygų, leidžiančių nesilaikyti šiame įstatyme nustatytu atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją terminų ar juos viršyti.
- **ANK įstatymo projektu** siekiama nustatyti administracinę atsakomybę juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims ne tik už Atsiskaitymo įstatymo, bet ir už NPPDĮ 4 str. 1 d. nustatytos mokėjimo už patiektus žemės ūkio ir maisto produktus tvarkos pažeidimus, priklausomai nuo pradelstų skolų dydžio (ANK įtvirtinti baudų dydžiai nekeičiami).

Projektu nauda ir įgyvendinimo kaštai:

- numatoma, kad priėmus Projektus bus pagerintos verslo subjektų konkurencinės sąlygos, sustiprės tiekėjų apsauga nuo nesąžiningos prekybos praktikos, aiškiai apibrėžus nesąžiningos prekybos praktikos draudimų sąrašą, teisinė sistema taps aiškesnė ir suprantamesnė. Padidės sutartinių santykių skaidrumas ir lygių galimybių konkuruoti rinkoje užtikrinimo laipsnis, tiekėjai galės patikimiau prognozuoti piniginius srautus ir planuoti investicijas;
- NPPDĮ projekte nurodytų nuostatų dėl sudarytų žemės ūkio ir maisto produktų pirkimo–pardavimo sutarčių peržiūros (galimo tikslinimo) įgyvendinimas produktų tiekėjams ir pirkėjams (kurių yra 2633) sudarytų vienkartinę 23269,14 Eur administracinę naštą.

MPĮNVDI projekte nurodytų nuostatų dėl sudarytų žemės ūkio ir maisto produktų pirkimo–pardavimo sutarčių peržiūros (galimo tikslinimo) įgyvendinimas produktų tiekėjams ir pirkėjams (kurių yra 244) sudarytų vienkartinę 2156,35 Eur administracinę naštą;

- pažymėtina, kad priežiūros institucijų veiklai vykdyti 2021–2023 metais bus reikalingi papildomi valstybės biudžeto asignavimai dėl priimtų įstatymų įgyvendinimo: **VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrai** – lėšų poreikis 2021 m. – 214 tūkst. Eur, 2022 m. – 616 tūkst. Eur ir 2023 m. – 566 tūkst. Eur (planuojama įsteigti 20 etatų); **Konkurencijos tarybai** vienkartinėms išlaidoms reikėtų 6 tūkst. Eur, o veiklos palaikymo sąnaudoms – kasmet po 34,1 tūkst. Eur; **Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai** priskiriamoms vertinimo institucijos funkcijoms vykdyti – kasmet po 59,7 tūkst. Eur.

5. Derinimas:

- **ŽŪM pakartotinai** teikia Įstatymų projektus, **patikslintus** įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2020-10-19 išvadoje Nr. NV-2845 ir Ekonomikos politikos grupės 2020-10-20 išvadoje Nr. NV-2846 pateiktas pastabas ir siūlymus;
- Projektai **rengti, svarstyti ir derinti** žemės ūkio ministro įsakymu sudarytoje tarpinstitucinėje darbo grupėje (įvyko 9 posėdžiai), organizuoti atskiri pasitarimai gautoms pastaboms aptarti;
- **suderinta** su Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Valstybine mokesčių inspekcija, Konkurencijos taryba, VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos savivaldybių asociacija;
- **liko neatsižvelgta** (ar atsižvelgta iš dalies) į Finansų ministerijos, Lietuvos prekybos įmonių asociacijos, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijos, Lietuvos mėsos perdirbėjų asociacijos, Žemės ūkio rūmų, Vidaus reikalų ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas (argumentai dėl neatsižvelgimo pateikiami derinimo pažymose);
- **esminiai nesutarti klausimai**: dėl MPPDI ir NPPDI projektuose siūlomos įtvirtinti pardavimo pajamų bazės (kai kurios institucijos, asocijuotos struktūros nepritaria siūlymui įstatymiškai įtvirtinti, kad pažeidėjams baudos būtų skaičiuojamos nuo visų pardavimo pajamų, o pritaria siūlymui – pažeidėjams baudas skaičiuoti tik nuo pajamų, gautų už parduotą žemės ūkio produkciją); dėl baudos paskyrimo už pakartotinai padarytą tą patį pažeidimą per vienerius metus (kai kurios institucijos, asocijuotos struktūros siūlo įtvirtinti, kad tokiu atveju apskaičiuotas bazinis baudos dydis būtų didinamas 50 proc., bet nedidinamas iki 100 proc.); dėl baudų „lubų“ atsisakymo (kai kurios institucijos, asocijuotos struktūros nepritaria siūlymui atsisakyti 1 mln. Eur dydžio baudos viršutinės ribos);
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė **antrinėje** išvadoje pažymi, kad NPPDI projekte numatyti viešojo administravimo įgaliojimai turėtų būti suteikiami valstybės biudžetinei, o ne viešajai įstaigai. Kvestionuoja, ar teisinga baudos dydį skaičiuoti nuo visų praėjusiais metais pažeidimą padariusio pirkėjo sugeneruotų pajamų (t. y., ar taip nėra pažeidžiamas Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintas teisėkūros proporcingumo principas). Siūlo patikslinti Atsiskaitymo įstatymo projektą, aptariant kokiais atvejais ir sąlygoms egzistuojant Vyriausybė nustatytą trumpesnį atsiskaitymo terminą už kitą (nepriskirtiną greitai gendančių žemės ūkio ir maisto produktų kategorijai) žemės ūkio produkciją.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – Projektai tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina, tačiau atitinka joje įtvirtintus konkurencingo žemės ir maisto ūkio, ūkininkų rinkos padėties (derybinės galios maisto produktų tiekimo grandinėje) stiprinimo siekius.

7. Dalykinio vertinimo išvada – atsižvelgiant į išliekančias suinteresuotųjų institucijų, asocijuotų žemės ūkio, verslo struktūrų pastabas, taip pat Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės papildomai pateiktas pastabas, siūlytina Projektus plačiau aptarti Tarpinstituciniame pasitarime.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt